Strategie předcházení školní neúspěšnosti

SŠ a ZŠ Sulice, příspěvkové organizace

Školní 343, 251 68 Sulice – Želivec

ZÁKLADNÍ ÚDAJE O ŠKOLE

Název a adresa školy, pro kterou platí tento dokument	Střední škola a základní škola Sulice, příspěvková organizace, Školní 343, 252 42 Sulice – Želivec
Webové stránky školy	www.zssulice.cz; www.skolasulice.cz
Jméno a příjmení ředitele	Ing. Linda Kůstková
Telefon na ředitele	603 400 149
Email na ředitele	reditelka@zssulice.cz

Jméno a příjmení výchovného poradce	Mgr. Jana Čermáková
Telefon na VP	606 483 419
Email na VP	cermakova@zssulice.cz
Konzultační hodiny	pondělí 15 – 16 (po předchozí domluvě), denně 6 – 7, jinak kdykoli dle aktuální potřeby

Jméno a příjmení školního metodika prevence	Ing. Linda Kůstková
Telefon na ŠMP	603 400 149
Email na ŠMP	kustkova@zssulice.cz
Konzultační hodiny	čtvrtek 14 – 15 (po předchozí domluvě), jinak kdykoli dle aktuální potřeby

Zpracovala:	Ing. Linda Kůstková, metodik prevence
Konzultovala:	Mgr. Jana Čermáková, výchovný poradce
Dále spolupracovali:	Členové metodických oddělení
Platnost ode dne:	Aktualizace 1. září 2025
Schválil:	Ing. Linda Kůstková, ředitelka školy

1 ÚVOD

Strategie je provázána s Minimálním preventivním programem a Školním vzdělávacím programem. Strategie předcházení školní neúspěšnosti se vztahuje na všechny žáky školy (ZŠ i gymnázium). Dokument vychází ze Školního vzdělávacího programu a je v souladu s platnou legislativou. Strategie je platná pro období 2025/2026.

Podkladem dokumentu Strategie předcházení školní neúspěšnosti je vyhláška č. 197/2016 Sb., kterou se mění vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, ve znění pozdějších předpisů, a některé další vyhlášky s účinností od 1. 9. 2016 přináší mimo jiné na základě ust. §7 odst. 3 povinnost školy zpracovávat a uskutečňovat preventivní program školy včetně strategie předcházení školní neúspěšnosti, šikaně a dalším projevům rizikového chování.

1.1 Co je školní neúspěšnost

Úspěšnost ve škole je podmíněna mnoha faktory a jejím předpokladem jsou dostatečně rozvinuté intelektové schopnosti. Jejich plné využití může být však z různých důvodů blokováno. Může jít o tzv. relativní školní neúspěšnost, kdy z mimointelektových důvodů má žák špatný prospěch. Nižší výkon žáka může být způsoben také nízkou sebedůvěrou, špatným sebehodnocením, nedostatečnou motivací, negativním postojem ke škole a emočními či zdravotními problémy.[1] Další příčiny neúspěchu jsou specifikovány níže.

Školní neúspěšnost je vážným problémem, jehož řešení si vyžaduje náročnou práci se žákem a často také s rodiči žáka. Bývá důsledkem individuálních rozdílů v osobnosti žáků, v jejich výkonnosti, motivaci i jejich rodinné výchově. Neprospěch je často způsoben souborem příčin, které je třeba dobře rozpoznat.

1.1.1 Nejčastější příčiny neúspěchu ve vzdělávání

a) **Školní nezralost a vývojové změny, výkyvy v dospívání**;

b) **Somatický stav dítěte** - včas nerozpoznané smyslové vady, například sluchu a zraku;

c) **Vývojové poruchy učení či chování** – zde patří také nerovnoměrné nadání, do poruch chování např. ADHD

d) **Častá krátkodobá absence nebo onemocnění žáka**, dlouhodobá absence - z toho plynoucí špatné porozumění probírané látce a následné nezvládnutí učiva.

e) **Snížená úroveň rozumových schopností**;

f) **Záškoláctví** či skryté záškoláctví;

g) **Sociální vlivy** – zejména vliv rodiny – rodič může dítě přeceňovat, ale naopak i podceňovat. Přílišné nároky, nebo naopak nepodporování ke vzdělávání z různých důvodů, přecvičování leváctví, chybějící motivace k plnění školní povinností, odlišné sociokulturní prostředí;

[1] Školní neúspěšnost. *www.opppvyskov.cz* [online]. 2023 [cit. 2023-10-08]. Dostupné z: Oblastní pedagogická poradna Vyškov

h) **Psychický stav dítěte** – např. úzkostné poruchy a neurózy, citová deprivace, syndrom CAN, nízká sebedůvěra, náročná životní situace.

i) **Specifické příčiny u žáků gymnázia** – zejména nepřiměřená volba studijního oboru, zvýšené nároky na samostatnost, studijní přetížení, ztráta motivace nebo psychická zátěž spojená s výkonem.

2 Strategie školy - řešení školní neúspěšnosti

Cíle strategie

- předcházet školní neúspěšnosti
- včas identifikovat ohrožené žáky
- nastavit účinná podpůrná opatření
- posilovat motivaci a odpovědnost žáků
- snižovat riziko předčasného ukončení studia

V první řadě je nutné podrobit dítě kvalitní pedagogické, speciálně-pedagogické a případně psychologické diagnostice, aby byly odhaleny konkrétní příčiny selhávání žáka ve škole. Diagnostika žákových možností, učebních stylů a vzdělávacích potřeb nám pak umožní nastavit vhodná opatření.

S žáky ohroženými školní neúspěšností může pracovat výchovná poradkyně, metodik prevence, třídní učitel a kterýkoli pedagogický pracovník. Ve spolupráci s třídními učiteli a vyučujícími jednotlivých předmětů zajišťuje žákům se specifickými poruchami učení poskytování doporučených podpůrných opatření. Třídní učitelé vyhodnocují prospěch žáků ve třídě, u neprospívajících zjišťují příčinu neúspěchu. Vyhodnocují příčinu zhoršení prospěchu a v případě potřeby je vypracován plán pedagogické podpory.

Podle povahy příčin rovněž s žáky spolupracují další mimoškolní instituce.

2.1 Používané metody a postupy

a) Pozorování jako diagnostická metoda jako základní diagnostická metoda zaměřená na sledování výkonu žáka, jeho aktivity, zapojení do výuky a změn v chování.

b) Diagnostický rozhovor s žákem (případně se zákonnými zástupci), jehož cílem je identifikovat příčiny obtíží a nastavit vhodnou podporu.

c) Analýza výsledků vzdělávání – průběžné vyhodnocování školního prospěchu, plnění úkolů a pokroku žáka v čase.

d) **Využívání formativního hodnocení** – poskytování průběžné zpětné vazby, práce s chybou, podpora sebehodnocení žáků a sledování jejich individuálního pokroku.

e) **Individuální přístup k žákovi** – přizpůsobení metod a forem výuky vzdělávacím možnostem a potřebám žáka.

f) **Spolupráce pedagogických pracovníků** – sdílení informací o žácích, koordinace postupů a společné hledání vhodných opatření.

g) **Spolupráce se zákonnými zástupci** – pravidelná komunikace o vzdělávacích výsledcích žáka a nastavení společného postupu podpory.

h) **Spolupráce se školním poradenským pracovištěm** a případně se školskými poradenskými zařízeními (PPP, SPC).

i) **Využívání digitálních nástrojů** (např. Google Classroom) pro sledování aktivity žáků, plnění úkolů a poskytování zpětné vazby.

Škola cíleně pracuje s principy formativního hodnocení, které tvoří jeden z hlavních nástrojů prevence školní neúspěšnosti. Pedagogové poskytují žákům průběžnou, konkrétní a srozumitelnou zpětnou vazbu, podporují práci s chybou jako přirozenou součástí učení a vedou žáky k sebehodnocení. Důraz je kladen na individuální pokrok každého žáka, jeho aktivní zapojení do procesu učení a rozvoj odpovědnosti za vlastní vzdělávání. Tento přístup umožňuje včas zachytit obtíže žáků a pružně na ně reagovat.

2.2 Možná opatření a kroky vedoucí k dosažení cílů

1. **Poruchy učení a chování, jiná zdravotní omezení a znevýhodnění:**
   kompenzace nedostatků s pomocí speciálně pedagogických metod a postupů na základě doporučení z PPP nebo SPC, využívání podpůrných opatření, případně vytvoření IVP.

2. **Odchylka v celkové úrovni inteligence:**
   stanovení přiměřeného rozsahu učiva podle možností žáka, volba vhodných metod práce, podpora motivace a zažívání úspěchu, možnost oprav a individuálních konzultací, spolupráce s PPP a realizace doporučených podpůrných opatření.

3. **Žáci sociálně znevýhodnění:**
   motivace k učení, spolupráce s rodinou, vytváření podmínek pro domácí přípravu i ve škole (např. možnost práce ve volných hodinách), zajištění přístupu k potřebným zdrojům.

4. **Žáci s vysokou absencí:**
   včasná podpora při zvládnutí zameškané látky, plán dostudování učiva a termíny dozkoušení, pravidelné konzultace se žákem a zákonnými zástupci, nastavení zvýšeného dohledu nad plněním školních povinností.

5. **Žáci nadaní a mimořádně nadaní:**
   prevence podvýkonu prostřednictvím individuálního přístupu, diferenciace výuky a zadávání rozšiřujících a obohacujících úkolů. Škola podporuje zapojení těchto žáků do projektové výuky, soutěží a předmětových olympiád a cíleně propojuje formální a neformální vzdělávání (např. exkurze, spolupráce s odborníky z praxe). Důraz je kladen na podporu vnitřní motivace, rozvoj samostatnosti a systematické sledování individuálního pokroku.

2.3 Včasná indentifikace žáků ohrožených školním neúspěchem

Včasná identifikace žáků ohrožených školní neúspěšností je klíčovým prvkem prevence. Cílem je zachytit rizikové faktory v rané fázi a nastavit odpovídající podpůrná opatření dříve, než dojde k výraznému zhoršení prospěchu nebo ztrátě motivace žáka.

2.3.1 Sledované ukazatele

Pedagogičtí pracovníci průběžně sledují zejména tyto indikátory:

- zhoršení školního prospěchu v jednotlivých předmětech,
- neplnění školních povinností (domácí úkoly, projekty, příprava na výuku),
- opakované neúspěchy při ověřování znalostí,
- snížená aktivita v hodinách, rezignace nebo naopak nevhodné chování,
- zvýšená absence (krátkodobá i dlouhodobá),
- náhlé změny v chování, náladě nebo sociálních vztazích,
- nízká míra sebedůvěry nebo výrazná studijní nejistota,
- signály ze strany rodičů nebo spolužáků.

Na gymnáziu jsou navíc sledovány specifické projevy, jako jsou:

- obtíže při přechodu ze základní školy na vyšší nároky studia,
- přetížení žáka a stres z výkonu,
- ztráta motivace u studijně nadaných žáků,
- nevhodná volba studijního oboru.

2.3.2 Nástroje a identifikace

K identifikaci ohrožených žáků škola využívá kombinaci těchto nástrojů:

- průběžné hodnocení a sledování pokroku žáků (včetně formativního hodnocení),
- analýzu výsledků žáků v jednotlivých předmětech,
- pedagogické pozorování v průběhu výuky,
- rozhovory se žákem a zákonnými zástupci,
- pravidelné vyhodnocování absence,

- výstupy z pedagogických rad a třídnických hodin,
- spolupráci se školním poradenským pracovištěm,
- případně doporučení školských poradenských zařízení (PPP, SPC).

Důležitým nástrojem je také využívání digitálních platforem (např. Google Classroom), které umožňují sledovat aktivitu žáka, plnění úkolů a jeho průběžný pokrok.

2.3.3 Postup při zjištění rizika

Pokud pedagogický pracovník identifikuje žáka ohroženého školní neúspěšností, postupuje následovně:

1. **Zaznamenání zjištění** a sdílení informace s třídním učitelem.
2. **Analýza příčin** – pedagog ve spolupráci s třídním učitelem posoudí možné příčiny obtíží.
3. **Rozhovor se žákem**, případně i se zákonnými zástupci.
4. **Nastavení podpůrných opatření v rámci výuky** (individualizace, úprava zadání, podpora při učení).
5. V případě přetrvávajících obtíží **vypracování plánu pedagogické podpory (PLPP)**.
6. Zapojení **školního poradenského pracoviště** (výchovný poradce, metodik prevence, případně školní psycholog nebo speciální pedagog).
7. V případě potřeby **doporučení vyšetření ve školském poradenském zařízení.**

2.3.4 Spolupráce a sdílení informací

Včasná identifikace je založena na úzké spolupráci všech aktérů vzdělávání:

- učitelé mezi sebou sdílejí informace o žácích v rámci pedagogických rad a neformální komunikace,
- třídní učitel koordinuje postup vůči žákovi,
- zákonní zástupci jsou včas informováni a zapojeni do řešení,
- školní poradenské pracoviště poskytuje metodickou podporu,
- v případě potřeby škola spolupracuje s externími odborníky.

2.3.5 Principy práce s ohroženými žáky

Při práci se žáky ohroženými školní neúspěšností škola uplatňuje tyto principy:

- individualizace přístupu podle potřeb žáka,
- důraz na pozitivní motivaci a podporu sebedůvěry,
- průběžná zpětná vazba a práce s chybou,
- stanovení reálných a dosažitelných cílů,
- aktivní zapojení žáka do řešení vlastní situace,
- pravidelné vyhodnocování účinnosti přijatých opatření.

Konkrétní vymezení rolí a kompetencí jednotlivých pedagogických pracovníků a členů školního poradenského pracoviště je podrobně rozpracováno v Minimálním preventivním programu školy. Tento dokument je se Strategií předcházení školní neúspěšnosti v úzké vazbě a společně vytváří systém podpory žáků.

2.4 Postup při řešení školní neúspěšnosti

1. Vyučující předmětu, ve kterém hrozí žákovi neúspěch/neprospěch, budou o této skutečnosti **prokazatelným způsobem včas informovat zákonné zástupce** a na základě zjištěných příčin budou přistupovat k žákovi individuálně vzhledem k jeho možnostem a schopnostem. Motivace žáka ke vzdělávání a lepšímu výsledku bude promyšlena a aplikována tak, aby se žák snažil pochopit souvislosti učiva s praktickým využitím v životě, u starších žáků s možnou budoucí profesí.

2. Podle zájmu je **možné využít individuální konzultaci žáka s výchovným poradcem** (případně rodičů, žáka a VP) - diagnostika školní neúspěšnosti a poradenství (např. nastavení podpory při učení, zjištění učebních stylů).

3. Pokud se situace nezlepšuje, bude **nabídnut žákovi po konzultaci s VP a TU PLPP.**

4. TU hlídají **počet zameškaných hodin**, pokud mají žáci kolem 30 % absence v předmětech, informují o tom na pedagogické radě a komunikují s rodiči.

5. V případě plánu podpůrných opatření, vyhodnocení třídním učitelem.

Zlepšení školních výsledků žáka je společným cílem vyučujících, žáků a jejich zákonných zástupců. Všichni společně se proto musí důsledně podílet na předem společně stanovených postupech. Pokud se podaří podpořit žáky tak, aby nebyli neúspěšní a nepropadali, zamezí se i předčasným odchodům žáků ze středního vzdělávání.

2.5 Formy a metody práce

Pro úspěšnost jsou podstatné především formy a metody práce využívané učitelem, ke kterým patří zejména:

1. **stanovení přiměřeného obsahu učiva** – učitel stanovuje obsah učiva určený k osvojení v rozsahu, který odpovídá žákovým vzdělávacím možnostem (intelektovým i sociálním),
2. **zadávání pravidelných úkolů** vycházejících ze stanoveného obsahu učiva – zadání práce pro domácí přípravu - dílčí úkoly odpovídající žákovým vzdělávacím možnostem,
3. **možnost plnit zadané úkoly v rámci volných hodin** ve škole, případně možnost doučování, konzultací,
4. **užívání podpůrných aktivit** – oznámení písemné práce, stanovení termínu zkoušení z konkrétního učiva, umožnění opakovaného opravného pokusu,
5. **používání podpůrných pomůcek** při samostatné práci – přehledy, tabulky, kalkulačky, nákresy, aj. dle charakteru předmětu, které pomohou žákovi lépe se orientovat v učivu,

6. **individuální práce se žákem** v rámci vyučovací hodiny – pomoc žákovi odstranit výrazné mezery v učivu, podpora při výuce při výkladu nového učiva
7. **vedení písemných záznamů** o průběhu podpůrného programu – zadání úkolu, termín splnění, poskytování pravidelných informací o průběhu podpůrného programu rodičům a výchovnému poradci – informace o přístupu žáka k plnění povinností,
8. **domluva konzultační hodin**, kdy si učitel zve žáka na konkrétní termín v případě, že žák potřebuje opakovaně vysvětlit probírané učivo, učitel komunikuje se zákonným zástupcem, aby ho informoval o pravidlech práce a zajistil, aby zákonní zástupci své dítě podpořili v domácím prostředí s přípravou na vyučování.

2.6 Postup v případě neúspěchu strategie

Při selhání všech výše zmíněných podpůrných opatření může být opakování ročníku jedním z možných řešení v souladu s platnou legislativou.

2.7 Vyhodnocování strategie

Strategie předcházení školní neúspěšnosti je průběžně vyhodnocována. Vyhodnocení probíhá na pedagogických radách.

Při vyhodnocování se sleduje zejména:

- počet žáků ohrožených školní neúspěšností,
- počet žáků s podpůrnými opatřeními
- vývoj prospěchu žáků,
- míra absence,
- účinnost nastavených opatření.

Na základě vyhodnocení jsou přijímána opatření vedoucí ke zkvalitnění podpory žáků.